

nih samoupravnih in državnih referentov, kojih mišljenje se ima zabeležiti v vsakem zapisniku.

§ 3. Dosedanje oblastne uredbe in pravilniki ostanejo v veljavi, v kolikor niso v nasprotju z zakonom o spremembi in dopolnitvi zakona o oblastnih in sreskih samoupravah z dne 6. januarja 1929, in ostanejo v veljavi vse dotlej, dokler se ne izpremenijo po določbah te uredbe.

§ 4. Da se spravijo oblastne uredbe v soglasje z novim stanjem v državi, se morajo one uredbe, ki določajo pristojnost poslovanja oblastnih organov, spremeniti tako, da ne bodo v nasprotju s položajem komisarja v oblasti.

§ 5. Oblastni referenti in pomožno osebje vrše posle pod nadzorstvom in navodilom oblastnega komisarja.

§ 6. Število samoupravnih oblastnih uradnikov se reducira na neobhodno potrebno število. Strokovni referenti velikih županov bodo opravljali poleg svoje redne službe tudi oblastne posle. Oblastni strokovni referenti istih pač se ne bodo obdržali, niti novi nistavljali. V slučaju potrebe bodo namesto oblastnih referentov postavljeni niti strokovni uradniki kot pomožni organi velikozupanskih referentov za oblastne posle. Izbira teh uradnikov se pa ima vršiti potem natečaja.

§ 7. Plačo komisarja določi veliki župan pri imenovanju. Ne sme pa biti večja kot je bila plača bivšega predsednika oblastnega odbora. Če pa bi bilo to potrebno v kateri oblasti, da se ta plača poveča, lahko veliki župan z utemeljeno predstavitvijo prosi za odobrenje notranjega ministra. Do sprejetja novega proračuna gre plača komisarja na račun postavke oblastnega proračuna za plačo predsednika oblastnega odbora, v bodoča pa se ima ustaviti v proračun kot posebna postavka.

§ 8. Oblastni proračuni se sprejemajo v obliki uredbe na način, predpisan s to uredbo za izdajanje oblastnih uredb. Za sestavo proračuna in njegovo odobrenje veljajo v vsem določbe zakona o oblastni in sreski samoupravi in uredbe o oblastnih in sreskih proračunih.

§ 9. Sestavljeni in odobreni proračuni za to leto ostanejo v veljavi s spremembami, ki bodo izvršene v skladu z novim stanjem. Naknadne kredite mesto oblastnega odbora odreja oblastni komisar v smislu čl. 70 zakona o oblastni in sreski samoupravi.

§ 10. Stanje blagajne in vseh oblastnih poslov, ki so v teku, se mora ugotoviti v posebnem zapisniku povodom prevzeta poslovanja s strani oblastnega komisarja.

§ 11. Veliki župan je upravičen vsak čas pregledati delo komisarja in njegovih organov in vseh oblastnih ustanov, bodisi sam, bodisi potem svojih referentov.

§ 12. Vse oblastne uredbe in pravilnike izda veliki župan s podpisom komisarja. Vse posle, omenjene v § 2 te uredbe, izvršuje komisar po odobrenju velikega župana.

2. Samoupravne finance.

Finančni minister dr. Švrljuga je izdal posebno uredbo o sestavljanju občinskih proračunov. Minister ugotavlja, do dosedanje sestavljanje proračunov ni odgovarjalo zdravi občinski politiki in socialni pravičnosti. Podoželne občine so se preveč obremenjevale z osebnimi izdatki za upravno osebje. Ti izdatki so po večini obsegali 1 tretjino izdatkov. Nekatere oblasti so trošile še več (vrnjska 53, skopljanska 53, kosovska 58, bregalniška 55 odstotkov i. t. d.). Za pisarniški material so trošile po 8,4 odstotkov. To je skoraj svota, ki jo daje občina za javna dela in za ceste. Zato so zanemarjena javna dela, poti, javne zgradbe. Zanemarjene pa so tudi prosvetna, socialna in zdravstvena vprašanja. Za kmetijstvo se je po podoželjskih občinah dajalo 2%, čeprav je v naši državi 80% kmetijskega prebivalstva. Samoupravne cnote tudi niso gledale na davčno zmoglost prebivalstva. Trošarine so ovirale proizvodnjo in izmenjavo blaga. Treba je spraviti občinske in samoupravne davke v sklad s splošnimi interesi občinskih in samoupravnih teles. Zato finančni minister naroča, da občinske uprave izvršijo naslednje ukrepe:

1. Revidirajo naj vse osebne izdatke in jih zmanjšajo na pravičen obseg s tem, da odstranijo iz službe vse nepotrebne in odvišne osebe, ki so prišle na sedanje položaje brez potrebe le samo s pomočjo svojih osebnih in strankarskih prijateljev. Pri tem naj se upošteva, da se obdrže v službi kot neobhodno potrebni samo oni, ki se odlikujejo s poštenjem, z izobrazbo, s prizadevnostjo in z zaupljivostjo, in ki so ob enem gospodarsko slabejši.

2. Pri določevanju izdatkov naj se posveti največja pažnja ureditvi in vzdrževanju cest, zdravja in prosvete, zlasti pa poljedelstvu in živinoreji kot najvažnejšim pogojem za gospodarski in kulturni napredek naroda.

3. Svota doklad za leto 1929 v nobenem primeru ne sme presegati svote in odstotka odmerjenih doklad v l. 1928. Nasprotno, vsa skrb občinske uprave mora iti za tem, da se ta svota v l. 1929 zmanjša.

4. Odmera in iztirjavanje doklad za l. 1929 naj se vrši na podlagi davčnih osnov po starih zakonih, ki so veljali v l. 1928, ker odmera po novem zakonu še ni izvršena in se tudi ne more vedeti, kakšen bo njegov uspeh, ki naj služi za podlago višini odstotkov občinske doklade.

5. Izvrši naj se revizija vseh občinskih taks in trošarin in njihova višina spravi v sklad z načeli, ki onemogočajo njihov zabranjevalni značaj in njihove škodljive posledice na proizvodnjo ter promet dobrin, čemur je treba posvetiti največjo pozornost.

6. Blagajniška računovodstvena služba mora biti pri vseh občinah v najlepšem redu in brez zastoja. Proračun in završni računi naj se pravočasno sestavijo in pravočasno izročijo nadzornim oblastem. Kjer se pojavi zastoj, naj se v najkrajšem času odpravi.

POLITIKA

Pariški list „Matin“ o razmerah v Jugoslaviji.

V zadnji številki »Slov. Gospodarja« smo objavili znamenito izjavo Nj. Vel. kralja Julija Sauerweina, dopisniku pariškega lista »Matin«. Sauerwein je bil ne samo v Beogradu, marveč tudi v Zagrebu in v Ljubljani ter je stopil v stik z raznimi političnimi voditelji in časnikarji. O svojih vtisih, ki jih je dobil v Jugoslaviji, poroča sedaj v člankih, ki jih objavlja v »Matinu«. Eden izmed teh člankov se tako-le glasi:

»V tako zapletenem položaju, kakor je v Jugoslaviji, obstoji najboljši način raziskavanja pred vsem v ugotovitvi onih točk, o katerih ni treba razpravljati.

Prvo: vsi narodi v Jugoslaviji, izvzemši nekoliko tisoč Nemcev, Madžarov in Arnavtov, pripadajo istemu pleмену.

Drugo: razlikujejo se v abecedi, v podrobni razliki govora in v veri.

Ako se ozremo nazaj nekoliko let ali nekoliko stoletij, ali ne najdemo sličnih razlik med raznimi pokrajinami vseh velikih evropskih držav, ki so danes v glavnem ujedinjene? Angliji, Nemčiji, Franciji in Italiji ni treba iskati daleč v zgodovini, da bi ugotovile, da se je narodna skladnost ustvarila proti zaprekam, ki so nekaj bile mnogo večje kakor so v Jugoslaviji.

Tretja točka, ki jo je treba poudariti: Jugoslovanska država odgovarja potrebi tako narodov, ki jo sestavljajo kot tudi Evrope, ki jo obkrožuje.

Kar se tiče Hrvatov, nisem našel nobenega, ki bi hotel biti zopet združen z Madžarsko.

Ako so stvari take, potem noben narod, ki nima tajnih in zavratnih namenov vznemirjati Evropo, ne more oporekati, da zahteva mir sam enotno in močno Jugoslavijo, vendar pa osvobodeno napadalnih namenov, prav tako, kakor zahteva splošni napredek naše evropske celine, da se raznovrstni in znatni viri bogastva te države popolnoma izkoristijo.

V noči od 5. na 6. januarja t. l., ko je kralj Aleksander prišel do čvrstega prepričanja, da se njegovi podaniki ne morejo sporazumeti, ker so bile politične strasti močnejše od vsega, je prevzel v svoje roke rešitev teh vprašanj.

Kralj Aleksander je v svojem proglašenju dejal: »Med mojim narodom in menoj ne more več biti posrednikov.«

Katera so torej danes upanja raznih delov naroda? Priznavam, da sem bolj vznemirjen od skrajnih centralističnih stremiljenj, ki sem jih opazil ponekod, kakor od tega, kar se imenuje pokrajinska avtonomija.

V razgovorih s hrvatskimi voditelji sem jim omenil, da je v mali državi 13 milijonov prebivalcev nelogično, ako zahtevajo samo trije milijoni državljani nov popolno avtonomijo.

»Kam pa bi prišli, za Boga!« mi je pri-

trdil gospod Maček, prijemajoč se za glavo z obema rokama. »V Madžarsko? Spomnite se na zgodovino zadnjega stoletja! V Italijo, kjer bi bili nasilno italijanizirani, kakor so Slovenci?«

Na kak način se moreje pomiriti ta stremeljenja pod nepristranskim kraljevim razsodništvom, ki želi z veliko voljo zediniti državo, kar je v ostalem tudi osnovan namen srbskih patrijotov?

To je vprašanje, na katero sem moral iskati odgovora povodom svojih poizvedb v Jugoslaviji.*

Vse politične stranke razpuščene! — V kraljevem proglasu je bilo objavljeno načelo, da je prišel čas, ko med kraljem in narodom ne more biti in ne bo več posredovalca. Vidovdanska ustava je bila ukinjena, narodna skupščina razpuščena. S tem je bilo jasno, da so vse politične stranke v naši državi zaenkrat doigrale svojo ulogo. Vse te stranke so osnovane na demokratičnem ustavnem parlamentarizmu. Ker je ta za nekaj časa ukinjen, je vsem tem strankam zmanjkalo njihovega temelja. Stranke so izgubile vsako možnost gibanja. Zato jih je politična oblast vse od prve do zadnje ukinila. Notranje ministristvo je izdalo odlok, ki odreja razpust vseh političnih strank.

Prosjetne in gospodarske organizacije niso razpuščene. Predsednik vlade general Peter Živković je izdal naredbi, po kateri naj se gospodarska in prosjetna društva, četudi bi imela plemenski ali verski značaj, ne razpuščajo, razen če imajo veliki župani dokaze, da se udeležujejo v politiki. Vlada nikakor ni hotela in noče, da bi se razpuščila taka društva, kojih namen je dvigati dobro naroda in njegovo prošveto.

Škodoželjnost ni nikdar dobra! Ko so se na osnovi zakona o zaščiti države razpuščile stranke s plemenskim ali verskim obeležjem, je svetli žarek radosti legel na obraz samostalnih demokratov. Te blage duše so šle celo tako daleč, da so zahtevale razpust vseh gospodarskih, združnih in izobraževalnih organizacij, ki jih vodijo naši somišljeniki. Ko pa so čez 24 ur bile razpuščene vse politične stranke, med njimi tudi samostalno-demokratska, je z obrazov samostalnih demokratov izginil žarek radosti. Da, da, škodoželjnost ni nikdar in nikjer dobra!

Dnevno v Zagrebu izhajajoče glasilo hrv. seljačke stranke »Narodni val« je ustavljen, ker je bil večkrat zaplenjen tekom enega meseca.

V DRUGIH DRŽAVAH

Rumunija dobi posojilo. Rumunija bo dobila 60 do 70 milijonov državnega posojila po 7%. Pogoji so: zastavitev mono polov in vsa država mora prevzeti jamstvo. Posojilo se bo izplačalo v treh delih in sicer v dolarjih, francoskih frankih ter v funt sterlingih.

Krog revizije ustave na Poljskem. Poljaki izdelujejo načrte za revizijo ustave. Spremenjena ustava bi naj povečala pravice predsednika; vlada naj bo neodvisna od parlamenta in za svoje delo edinole odgovorna predsedniku. Pri spremembi ustave bo imel odločilno besedo predsednik — maršal Pilsudski.

Lakota na Kitajskem. Komaj so se Kitajci pomirili glede vojne in uporov, že je zgrabila severne pokrajine Kitajske grozna lakota. Število mrtlic je tako ogromno, da je nemogoče sproti kopati grobove. Mnogo od lakote pomrlih leži nepokopanih in jih žrejo psi. Trume gladujočih plenijo po kmetih in silijo kmečki narod z mučenjem, da izda skrite zaloge živil.

Nevarna znamenja v Rusiji. V Moskvi bo zopet proslava petletnice smrti Ljennina. Malo pred tem slavljem je pustila komunistična vlada aretirati 150 najbolj uplivnih pristašev Trockega. (Trocki je bil eden glavnih prvoboriteljev boljševizma in organizator rdeče armade. Sedaj živi v prognanstvu v Sibiriji.) Stranka Trockega vedno bolj ra-

ste v Rusiji sami in v inozemstvu. Vsa znamenja kažejo, da se bliža sovjetska Rusija novi državljanski vojni, v kateri se bo bil boj proti diktaturi sedajnih komunističnih gospodarjev.

Ubožni kralj Amanulah pridobiva na moč. Amanulah, kralj Afganistana, se je pred tedni odrekel prestolu in nato zopet preklical odstop in je začel z oboroženo silo braniti svoje vladarske pravice. Vstajo v Afganistanu so netili in podžigali Angleži pod vodstvom domačina Baka Sakao. Več afganistanskih plemen se je sedaj izreklo proti zgoraj omenjenemu prekucuhu. Dne 23. januarja je prišlo v bližini afganistanskega glavnega mesta Kabula do ostrih bojov, v katerih zmaguje Amanulah.

ZA NEDELJO

Častiljivi don Bosko.

Spominski dan 31. januar.

31. januarja obhajamo smrtni dan moža, ki ga smemo imenovati enega naj večjih preteklega stoletja in čigar ustanova — salezijanci — deluje plodonosno tudi med nami. Ta mož je don Bosko.

Don pomeni toliko kakor gospod in imenujejo na Italijanskem tako predvsem duhovnike. Pri krstu je dobil ime Janez Krstnik. Do 15. leta je bil pastir pri svoji materi Margareti, ki je bila vdova. Že v teh letih je kazal veliko skrb in gorečnost za rešitev duš. To kaže tako lepo naslednji slučaj: Njegovo rojstno vas je pogosto obiskoval nek plesalec na vrvi, ki je imel ravno med službo božjo svoje predstave in je odvrčal zelo veliko ljudi od cerkve. To je mladega Boska silno bolelo. Začel se je tudi vaditi v plezanju in skakanju. Nekoga dne, ko je plesalec kazal svoje umetnosti in po navadi zaklical: »Kdo more narediti kaj takega?« se je naenkrat javil Bosko in se šel vadljat za 20 frankov. In res se mu je sijajno posrečilo. To je plesalca jezilo in ponudil je novo vadljo za 40 frankov. Bosko je zopet sprejel pod pogojem, da se plesalec, če bo premagan, nikdar več ne pokaže v vasi. Umetnik je bil v zadregi, a ker se ni hotel dati osramotiti, je sprejel vadljo. Kakor veverica je splezal na visok drog, na katerem je bil pritrjen gumb, se je vsedel nanj, pomolel roke kvišku in zmagoslavno zaklical: »No, mali, tako visoko pa ne boš prišel!« in je splezal zopet dol. A Janez Bosko še hitreje gor, se je postavil na gumb na glavo in pomolel noge kvišku. Plesalec je ves osramočen pobral svoje stvari in se ni dal videti več v vasi.

Ta skrb za duše ostane značilna poteza v življenju don Boska. Ko je postal leta 1841 duhovnik, je imel priliko v ustanovah dveh mož opazovati in videti vso dušno in telesno bedo mladih ljudi. Večkrat je obiskoval »hišo Previdnosti« častiljivega Kotolenga, kjer je videl toliko mladih ljudi v cvetu mladosti čisto bolane in uničene, a jih je uničila — strast. Drug duhovnik, Kafaso, pa ga je opozoril na zapuščene mlade ljudi po trgovinah, tovarnah in ječah.

Don Boska je ta nesreča tolikih mladih duš hudo bolela in rekel si je: »Gotovo ne bi bili prišli ti mladi ljudje take daleč, ko bi bil kdo skrbel za nje in bi jih bil utrdil v veri.« In v njegovi duši je dozorel sklep, da hoče skrbeti za te mlade zapuščene ljudi. Božja previdnost mu je kmalu pripeljala 15letnega čisto zapuščena dečka, za katerega se je z vso ljubeznijo zavzel in ki mu je kmalu pripeljal še večje število drugih, ki so bili ravno tako zapuščeni kot on. Poučeval jih je, igral se je z njimi, zjutraj in zvečer je molil z njimi, ob nedeljah jih je vodil k službi božji in k svetim zakramentom. Imel je pri tem velike težave. Ni imel pripravnega prostora. Komaj je najel kako sobo, že so ga postavili na cesto radi hruma in trušč, ki so ga povzročali njegovi divji dečki. Nekaj časa je bival s svojimi gojenci — pod milim nebom. Nazadnje se mu je posrečilo, da je dobil v najem nek skedenj, ki ga je spremenil v kapelo. Dal mu je ime »oratorij« — molilnica, in sicer molilnica k »sv. Frančišku Saleškemu«, ker je imel ta svetnik toliko milobe in potrpežljivosti, lastnosti, ki jih je smatral Bosko za najpotrebnejše pri vzgoji mladine.

Njegovo delovanje je zadelo celo pri dobro mislečih ob veliki odpor, smatrali so ga za pretiranega in enkrat so ga mislili spraviti celo v umobolnico. Don Bosko se je norišnice rešil na načln, ki je pokazal, da on prav nič ni zrel za norišnico. Nek znanec je namreč prišel k njemu in ga povabil, naj se pelje z njim na sprehod. Don Bosko je pa že kmalu opazil, kam ga hoče znanec spraviti. Pustil ga je prvega vstopiti v kočijo, hitro zaprl vrata in pokazal kočijažu, da naj pelje proti norišnici, kjer je njegov znanec dal seveda hitro obrniti!

Boskova ustanova pa je čudovito hitro rastla. Že čez par let je štel njegov oratorij nad 800 dečkov in vedno več jih je bilo in treba je bilo vedno več prostora. In vse se je posrečilo don Bosku, ki je bil reven kot berač, a je imel en studentec, iz katerega je črpal in ustvaril velike ustanove — zaupanje na božje Previdnosti. Z nekaj parami je začel dati v Turinu cerkev Marije Pomočnice in jo je dokončal. Vedno več stavb je rastlo iz tal za njegove gojence, a on je bil večkrat brez vsakega denarja, take da mu peki niso hoteli niti več dati kruha za njegove gojence. A kadar je bila sila